

Poglavlje 33

Πλουτάρχου Περὶ ἀδολεσχίας 509D

O tekstu

Esej *O brbljavosti* (*De garrulitate*) pripada velikoj zbirci Plutarhovih spisa neprecizno nazvanoj *Moralia*. Po opsegu (78 ogleđa i govora) ona ne zaostaje za slavnim *Usporednim životopisima*. U tradicionalnome poretku *Moralia* koji se oslanja na tzv. Lamprijin katalog – antički popis Plutarhu pripisanih djela – esej *O brbljavosti* zauzima 36. mjesto.

Brbljavost (ἀδολεσχία), rašireni oblik antisocijalnoga ponašanja, Plutarh tretira kao bolest koju treba prepoznati i potom liječiti; terapija je filozofija. U grčkoj se predaji tema pojavljuje već u staroj komediji s tipskim likom brbljavca (ἀδολέσχης), a povezuje se i sa Sokratom – brbljavcem *par excellence*. I u Teofrastovoj zbirci *Karakteristi* kratkim skicama ocrtan je ἀδολέσχης. Međutim, tek je Plutarh uspio uzdići pojam ἀδολεσχία s razine pučke etike na razinu ozbiljne filozofske etike. Izvorno društveni problem urbane kulture, kojoj je Plutarh pripadao, postaje književnom temom.

Odabrani odlomak pokazuje kako je brbljavost došla glave sudionika u pljački hrama „Stanovnice mjedene kuće” (ἡ Χαλκίαικος), tj. spartanske Ate-ne. Naime, počinitelj je pred zgroženim mnoštvom nesmotreno iznio silno zamršenu, a ujedno krajnje uvjerljivu, pretpostavku o okolnostima pljačke: pljačkaši su, ne želeći da ih uhvate žive, uzeli otrov i sa sobom ponijeli prototrov za slučaj da im pothvat uspije. Time je brbljavac privukao na sebe pozornost koju svakako nije želio.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Plut. De garrulitate 509D

ἐν Λακεδαίμονι τῆς Χαλκιοίκου τὸ ἱερὸν ὤφθη σεσυλημένον, καὶ κειμένη ἔνδον κενὴ λάγυνος. ἦν οὖν ἀπορία πολλῶν συνδεδραμηκότων, καὶ τις τῶν παρόντων „εἰ βούλεσθ’” εἶπεν „ἐγὼ φράσω ὑμῖν ὃ μοι παρίσταται περὶ τῆς λαγύνου· νομίζω γάρ” ἔφη „τοὺς ἱεροσύλους ἐπὶ τηλικοῦτον ἐλθεῖν κίνδυνον κώνειον ἐμπιόντας καὶ κομίζοντας οἶνον, ἴν’ εἰ μὲν αὐτοῖς λαθεῖν ἐγγένοιτο, τῷ ἀκράτῳ ποθέντι σβέσαντες καὶ διαλύσαντες τὸ φάρμακον ἀπέλθοιεν ἀσφαλῶς· εἰ δ’ ἀλίσκοιντο, πρὸ τῶν βασάνων ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ῥαδίως καὶ ἀνωδύνως ἀποθάνοιεν.” ταῦτ’ εἰπόντος αὐτοῦ, τὸ πρᾶγμα πλοκὴν ἔχον καὶ περινόησιν τοσαύτην οὐχ ὑπονοοῦντος ἀλλ’ εἰδότης ἐφαίνετο. καὶ περιστάντες αὐτὸν ἀνέκριναν ἄλλοθεν ἄλλος „τίς εἶ;” καὶ „τίς σ’ οἶδε;” καὶ „πόθεν ἐπίστασαι ταῦτα;” καὶ τὸ πέρασ ἐλεγχόμενος οὕτως ὠμολόγησεν εἶς εἶναι τῶν ἱεροσύλων.

Analiza i komentar

ἐν Λακεδαίμονι
τῆς Χαλκιοίκου
τὸ ἱερὸν
ὤφθη
σεσυλημένον,
καὶ κειμένη ἔνδον
κενὴ λάγυνος.

ὤφθη ὀράω § 327.3; slaba pasivna osnova § 296

σεσυλημένον predikatni particip uz *verba sentiendi* § 502.2

κειμένη § 315.4

κειμένη... κενὴ λάγυνος sc. ὤφθη; predikatni particip uz *verba sentiendi*
§ 502.2; λάγυνος, ἢ „čutura, ploska”

ἦν οὖν ἀπορία

πολλῶν συνδεδραμηκότων,

καί τις

τῶν παρόντων

„εἰ βούλεσθ’”

εἶπεν

„ἐγὼ φράσω ὑμῖν

ὃ μοι παρίσταται

περὶ τῆς λαγύνου·

νομίζω γάρ”

ἔφη

„τοὺς ἱεροσύλους

ἐπὶ τηλικοῦτον

ἐλθεῖν

κίνδυνον

κώνειον ἐμπιόντας

καὶ κομίζοντας οἶνον,

ἴν’,

εἰ μὲν

αὐτοῖς

λαθεῖν

ἐγγένοιτο,

τῷ ἀκράτῳ ποθέντι σβέσαντες καὶ διαλύσαντες τὸ φάρμακον

ἀπέλθοιεν ἀσφαλῶς·

εἰ δ' ἀλίσκοιντο,
 πρὸ τῶν βασάνων
 ὑπὸ τοῦ φαρμάκου
 ῥαδίως καὶ ἀνωδύτως
 ἀποθάνοιεν.”

ῆν § 315.2

οῦν § 516.2

συνδεδραμηκότων συντρέχω § 327.4; perfektna osnova § 272

τῶν παρόντων πάρειμι § 315; poimeničeni particip § 373; dijelni genitiv § 395

εἰ βούλεσθ' pogodbena protaza realnoga oblika § 474; § 325.13; § 232

εἶπεν ἀγορεύω / λέγω / φημί § 327.7

φράσω futurska osnova § 258

ὅ μοι παρίσταται relativne rečenice § 481; § 482; § 305; παρίσταται μοι „pada mi na um”

περὶ τῆς λαγύνου § 433.A

νομίζω γάρ' ἔφη § 232; *verbum sentiendi* νομίζω otvara mjesto A+I § 493; § 517; § 312.8

ἐλθεῖν ἔρχομαι § 327.2; jaka aoristna osnova § 254; naglasak § 255; ovdje u značenju „poći, zaputiti se”

ἐπὶ τηλικοῦτον κίνδυνον § 436.C.c

ἐμπιόντας ἐμπίνω § 327.16; jaka aoristna osnova § 254; naglasak § 255

κομίζοντας § 232; § 301, s. 118; oba se participa slažu s τοὺς ἱεροσύλους i dio su A+I

ἴν'... ἀπέλθοιεν u namjernim rečenicama veznik ἴνα iza sporednih vremena otvara mjesto kosomu optativu § 470; ἀπέρχομαι § 327.2; jaka aoristna osnova § 254

εἰ μὲν αὐτοῖς... ἐγγένοιτο εἰ + opt., pogodbena potencijalna protaza § 477; jaka aoristna osnova § 254; ἐγγίγνεται τινι + inf. bezlično: „moguće je, ukazuje se prilika komu”; εἰ μὲν... εἰ δέ § 519

λαθεῖν λανθάνω § 321.15; jaka aoristna osnova § 254; naglasak § 255

τῷ ἀκράτῳ ποθέντι *dativus instrumenti*; ὁ ἄκρατος (i bez οἶνος) „čisto vino” (tj. bez vode); πίνω § 327.16, ποθείς, part. aor. pas.: „popijen”

σβέσαντες καὶ διαλύσαντες § 319.6; prijelazno i neprijelazno značenje § 329;
 § 301.2; slabi aor. § 267; adverbni particip § 503
 εἰ δ' ἀλίσκοιντο εἰ + opt., pogodbeno potencijalna protaza § 477; § 324.5;
 § 232;
 πρὸ τῶν βασάνων § 425.b; βάσανος, ἡ (takoder u množini): „istraga muče-
 njem, tortura”
 ὑπὸ τοῦ φαρμάκου § 437.b.β
 ἀποθάνοιεν § 324.8; jaka aoristna osnova § 254; pripada namjernoj reče-
 nici uvedenoj veznikom ἵνα (ἴν')

ταῦτ'
 εἰπόντος αὐτοῦ
 τὸ πρᾶγμα
 πλοκὴν ἔχον καὶ περινόησιν τοσαύτην
 οὐχ ὑπονοοῦντος ἄλλ' εἰδότης
 ἐφαίνετο·
 καὶ περιστάντες
 αὐτὸν
 ἀνέκριναν
 ἀλλαχόθεν ἄλλος
 „τίς εἶ;”
 καὶ „τίς σ' οἶδε;”
 καὶ „πόθεν ἐπίστασαι ταῦτα;”
 καὶ
 τὸ πέρασ
 ἐλεγχόμενος οὕτως
 ὡμολόγησεν
 εἶς εἶναι
 τῶν ἱεροσύλων.

εἰπόντος αὐτοῦ GA § 504; ἀγορεύω / λέγω / φημί § 327.7
 ἔχον § 232; predikatni particip uz kopulativne glagole § 501.b

περινόησιν „proncljivost, oštroumnost”

ὑπονοοῦντος § 243

εἰδότης § 317.4

ἐφαίνετο § 232

περιστάντες περιस्ताμαί τινα „okruživati koga”; jaki aorist § 306; adverbni particip § 503

ἀνέκριναν § 301 (s. 118); osnova slaboga aorista § 267

εἶ § 315.2

οἶδε § 317.4

ἐπίστασαι § 312.6, Bilj. 2

τὸ πέρας priložno = τὸ τέλος; adverbni akuzativ § 391

ἐλεγχόμενος § 232; adverbni particip § 503

ὠμολόγησεν osnova slaboga aorista § 267; sigmatski aorist kod *verba vocalia* § 269

εἷς εἶναι N+I § 491.2; § 315.2

τῶν ἱεροσύλων dijelni genitiv § 395